

بررسی راهکارهای ایجاد انگیزش معلمان ابتدایی جهت استفاده از شیوه‌های نوین مجازی در فضای مجازی

فرانک موسوی^۱، کبری اویس^۲

چکیده

هدف این پژوهش بررسی راهکارهای ایجاد انگیزش معلمان ابتدایی جهت استفاده از شیوه‌های نوین آموزش در فضای مجازی آموزش و پرورش ناحیه سه شهرستان کرمانشاه است. این پژوهش با استفاده از روش تحقیق کیفی انجام گرفت. در این تحقیق از ۱۲ نفر از معلمان و اساتید و خبرگان مسلط به شیوه‌های نوین تدریس ناحیه سه آموزش و پرورش شهرستان کرمانشاه به عنوان نمونه استفاده شده است. به منظور شناسایی راهکارهای موثر بر ایجاد انگیزش معلمان از روش تحلیل مضمون استفاده شد. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی و شاخص اشباع نظری نسبت به نمونه‌گیری از جامعه پژوهش اقدام شد. برای حصول اطمینان از روایی ابزار در پژوهش، از نظرات ارزشمند اساتید آشنا با این حوزه و متخصصان دانشگاهی که در این حوزه خبره و مطلع بودند استفاده شد. همچنین برای ارزیابی پایایی به روش پیشنهادی لینکن و کوبا استناد شد و برای تأمین اعتبار و مقبولیت داده‌ها از روش درگیری دائمی و مستمر بهره گرفته شد. ۱۶ مؤلفه شامل (وظیفه‌شناسی، تعهد حرفه‌ای، خودکارآمدی، اثربخشی، اعتماد به نفس، رضایت مندی شغلی، خودمختاری، مسئولیت‌پذیری، ابتکار در تدریس، خلاقیت، تعامل با همکاران، به روز نمودن مهارت‌ها، تنوع‌گرایی، پیشرفت شغلی، دل‌بستگی شغلی و شایستگی حرفه‌ای) بر انگیزش معلمان مؤثر بودند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

کلمات کلیدی: انگیزش، شیوه‌های نوین تدریس، فضای مجازی.

۱. دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. نویسنده مسئول

frnkmosavi@yahoo.com

۲. کارشناس ارشد، مدیریت آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. kobra.oveis@gmail.com

مقدمه

برای تعریف مفهوم انگیزش می توان واژه‌های بسیاری را به کار برد از آن جمله تعاریف زیر: سیستم انگیزشی یک فرد دارای یک ساختار بسیار پیچیده، یعنی یک "سیستم پیچیده و چند سطحی از مشوق‌ها، از جمله: نیازها، انگیزه‌ها، علائق، آرمان‌ها، نگرش‌ها، عواطف، هنجارها، ارزش‌ها و ... چنین ساختاری از حوزه انگیزه، جهت فرد را تعیین می‌کند. انگیزش نیروی پیش برنده فرد در جهت تحقق اهداف و دستیابی به رشد و شکوفایی است (گلزاری مقدم و همکاران، ۱۴۰۰). انگیزه یک محرک یا میل (خواسته) است نیروی محرکه یک فرد و تمایل به کار و هر انگیزه هدف مشخصی برای دستیابی دارد بدون یک انگیزه فردی قوی، آموزش می‌تواند دشوار باشد (نورالحسنه و همکاران^۱، ۲۰۲۱). به عقیده سوسانتی (۲۰۱۹)، انگیزه اساسی است که فرد را وادار می‌کند تا وارد فرآیندی شود و رفتار خود را تا رسیدن به اهدافش حفظ کند (آندریانی و همکاران^۲، ۲۰۲۱). انگیزه عبارت است از شرایطی که فرد را تشویق می‌کند تا اقداماتی را در حالت آگاهانه انجام دهد، به این معنا که اقدامات انجام‌شده توسط یک فرد تعیین می‌کنند که عملکرد در محل کار خوب است یا خیر (جوهجی^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). هرزبرگ، ماوسنر و اسنایدن (۱۹۵۹) معتقد بودند که پویایی رضایت شغلی با نارضایتی شغلی متفاوت است، هرزبرگ به این نتیجه رسید دو دلیل برای رضایت شغلی وجود دارد: انگیزه و عوامل بهداشتی. عوامل انگیزشی به‌گونه‌ای است که باعث ایجاد رضایت شغلی می‌شود (بتول و همکاران^۴، ۲۰۲۱).

توسعه روزافزون فناوری اطلاعات و ارتباطات یکی از ویژگی‌های پیشرفت تکنولوژیکی در قرن بیست و یکم بوده که تأثیر اساسی در تغییر پارادایم در آموزش که بر توسعه و تسلط تمرکز دارد، داشته است (ارنی و همکاران^۵، ۲۰۲۲). با ظهور همه‌گیری جهانی کرونا و ویروس، برای پرهیز از تجمعات جمعی و تضمین فاصله‌گذاری اجتماعی، ۹۱.۳ درصد (تقریباً ۱.۷ میلیارد) دانش‌آموز ثبت‌نام‌شده در سراسر جهان قادر به بازگشت به مدرسه نبودند، این آینده نامشخص آموزش، انگیزه بزرگی برای قرار گرفتن در معرض سریع استفاده از فناوری در آموزش بود. فناوری در آموزش همان‌طور که معلمان و مربیان به سمت آموزش از راه دور اضطراری روی می‌آوردند، مهارت‌های فن‌آوری در دوره‌های سریع و به‌موقع برای تداوم تدریس ترویج می‌شوند (نوردین و همکاران^۶، ۲۰۲۲). در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ سیستم آموزشی کشورهای مختلف واکنش‌های متفاوتی نشان دادند، برخی از کشورها و مدارس تصمیم گرفتند با اولویت‌بندی محتوای اصلی موردنظر، برنامه درسی را مجدد متعادل کنند. در این میان، فناوری بدون شک ابزاری ضروری در یادگیری از راه دور بود (دکویتو و همکاران^۷، ۲۰۲۲). آموزش الکترونیکی که به آن آموزش مجازی نیز گفته می‌شود، یادگیری سایبری و یادگیری الکترونیکی است که افراد به‌طور فیزیکی در کلاس حضور ندارند و آموزش و محتوا از طریق اینترنت منتقل می‌شود (دکویتو و همکاران، ۲۰۲۲). آموزش مجازی چیز جدیدی نیست، از نظر اندرسون و سیمپسون (۲۰۱۲) به چهار نسل تقسیم می‌شود، اول: توسط رسانه‌های چاپی و آموزش مکاتبه‌ای، دوم: توسط تلویزیون، سوم: از طرق اجلاس کامپیوتری و اجلاس از راه دور (اغلب با استفاده از کانال‌های اختصاصی یا آزمایشگاه‌های آموزش از راه دور، چهارم: نسل فعلی با دستورات رایانه‌ای تعریف می‌شود، از طریق فناوری‌هایی که به‌راحتی در دسترس هستند مانند تبلت، تلفن‌های هوشمند

1. Nurul Hasanah et al
2. Andriyani et al
3. Juhji et al
4. Batool et al
5. Ernie et all
6. Nordin et al
7. DeCoito et al

و غیره (فون گوبل^۸، ۲۰۲۲). آموزش تلاشی است که توسط افراد به روشی برنامه‌ریزی شده برای تحقق بخشیدن به یک فرآیند یادگیری مؤثر (آندریانی و همکاران، ۲۰۲۱). آموزش تجربه‌ای است مبتنی بر یادگیری که به منظور ایجاد تغییرات به نسبت پایدار در فرد صورت می‌گیرد تا فرد بتواند توانایی خود را برای انجام کار بهبود بخشد (طغرلی، ۱۳۹۹). آموزش فرایندی از تغییر رفتار و رشد است که به‌طور مداوم در هر مرحله از زندگی اتفاق می‌افتد (برونتی^۱، ۲۰۲۰). آنچه وجه تمایز این پژوهش با پژوهش‌های قبلی است، توجه به نظر اساتید و معلمان خبره در تسلط به شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی به خصوص در شرایط همه‌گیری کووید ۱۹ است. پژوهش در زمینه انگیزش در تحقیقاتی چند در داخل کشور مورد بررسی قرار گرفته است، از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های ترابی گلسفیدی (۱۴۰۰)، میرزایی (۱۴۰۰)، خلیق قره تپه (۱۳۹۹)، هاشمی (۱۳۹۹)، ضرغامی فر (۱۳۹۸)، اشاره نمود. این تحقیقات به تأثیر انگیزش بر پیشرفت حرفه‌ای، رابطه انگیزش شغلی با تعهد سازمانی و از خودبیگانگی شغلی با نقش میانجی جنسیت، تأثیر آموزش الکترونیک، رابطه بین هوش هیجانی، تعرض کار- خانواده و انگیزش شغلی با کیفیت زندگی کاری، رابطه‌ی صلاحیت‌های حرفه‌ای، خود کارآمدی تدریس و انگیزش طراحی مدل برای بررسی شایسته‌سالاری مدیران بر انگیزش، هدف انگیزش شغلی بر اساس مدل هاگمن - اولدهام و رابطه آن با صلاحیت حرفه‌ای و عملکرد شغلی معلمان پرداخته‌اند. همچنین در تحقیقات خارجی پژوهش‌های متعددی در زمینه انگیزش انجام گرفته است که از آن جمله می‌توان به تحقیق دیان دیان و همکاران (۲۰۲۲)، گولر و همکاران (۲۰۱۹)، بال تاستال و همکاران (۲۰۱۸)، آریان، سلیمانی و اوغازیان (۲۰۱۸)، اشاره نمود. این تحقیقات به بررسی تأثیر انگیزش مدیر بر عملکرد معلمان، انگیزه دانش‌آموزان فنلاندی و آلمانی برای انتخاب تدریس به‌عنوان حرفه شغلی، اثربخشی و انگیزه معلمان بر روی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، عوامل مؤثر بر رضایتمندی شغلی، را در بر می‌گیرد. با این وجود هیچ کدام از تحقیقات داخلی و خارجی نتوانسته است خلاء انگیزش معلمان در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی را آشکار نماید. بر این اساس هدف از این پژوهش پاسخ به این سؤال اصلی است که راهکارهای ایجاد انگیزش معلمان جهت استفاده از شیوه‌های نوین آموزش در فضای مجازی کدام است؟

روش پژوهش

در این پژوهش از تحلیل مضمون استفاده گردید. تحلیل مضمون یک روش پژوهش کیفی است که برای شناسایی، تحلیل و تفسیر الگوهای معنایی داده‌های کیفی استفاده می‌شود. این روش، بین دو قطب عینی و ذهنی قرار می‌گیرد. تحلیل مضمون کیفی را می‌توان روش پژوهشی برای تفسیر ذهنی محتوایی داده‌های متنی از طریق فرایندهای طبقه‌بندی نظام‌مند، کدبندی و تم‌سازی با طراحی الگوهای شناخته‌شده دانست (برون و کلارک و همکاران، ۲۰۲۱). این روش به پژوهشگران اجازه می‌دهد اصالت و حقیقت داده‌ها را به گونه ذهنی، ولی با روش علمی تفسیر کنند. مسیر حرکت در تحلیل مضمون کیفی بیشتر از متن به سمت بیرون کشیدن مقولات و سپس ایجاد مدل‌ها و نقشه‌های مفهومی است. تحلیل مضمون کیفی عمدتاً استقرایی شمرده می‌شود که با مراجعه مستقیم به داده‌ها می‌کوشد به‌نوعی به نظریه خاصی شروع به خواندن متن و سپس تحلیل آن می‌کند. مقوله‌های اصلی و فرعی منتج از تحلیل مضمون از طریق کدگذاری انجام می‌شود. کدگذاری در تحلیل مضمون بر اساس مفاهیم و معانی موردنظر و عملیاتی نمودن متغیرها صورت می‌گیرد؛ بنابراین، پژوهشگر به پالایش مفاهیم می‌پردازد و ارتباط موجود میان مفاهیم را به دست می‌آورد و از طریق کدگذاری با طبقه‌بندی مفاهیم موردنظر، به عملیاتی نمودن بررسی محتوا دست می‌یابد. در روش تحلیل مضمون، کدگذار به دنبال شناخت مضامین و مقوله‌های زیر بنایی است. مضمون‌ها پرارزش‌ترین واحدهایی هستند که در تجزیه و تحلیل مضمون باید مدنظر قرار گیرند و منظور از مضامین معنای خاصی است که از یک کلمه یا جمله یا پاراگراف مستفاد می‌شود.

⁸. von Goble

¹. Brunetti

مقوله‌ها دارای فضای مفهومی وسیع‌تری نسبت به واحدها می‌باشند، لذا موفقیت تحلیل محتوا به داشتن مقولاتی درست و سپس واحدهاست.

نمونه و روش نمونه‌گیری:

برای بررسی راهکارهای ایجاد انگیزش در معلمان ابتدایی، روش نمونه‌گیری هدفمند، در دسترس و نظری به کار رفته است، به طوری که معلمان ابتدایی که دارای سطح تحصیلات کارشناسی ارشد یا دکتری، فارغ‌التحصیل هر یک از رشته‌های علوم تربیتی که مسلط به شیوه‌های نوین تدریس بودند از طریق اداره آموزش و پرورش ناحیه سه شهر کرمانشاه در سال ۱۴۰۰/۱۴۰۱ شناسایی شدند و مصاحبه با آن‌ها تا آنجا صورت گرفت که مشارکت کنندگان بعدی، اطلاعات جدید دیگری در اختیار مصاحبه‌گر قرار ندادند. در مجموع ۱۲ معلم مورد مصاحبه قرار گرفتند. اطلاعات بیشتر در مورد مشارکت کنندگان در جدول شماره ۱ قید شده است.

جدول ۱- مشخصات مصاحبه‌شوندگان

سابقه تدریس	نوع مدرسه	رشته تحصیلی	پایه تحصیلی
۸ سال	دخترانه	مدیریت آموزشی	ششم
۱۴ سال	دخترانه	برنامه ریزی درسی	ششم
۲۲ سال	پسرانه	تکنولوژی آموزشی	چهارم
۱۸ سال	پسرانه	آموزش ابتدایی	چهارم
۱۰ سال	پسرانه	آموزش ابتدایی	پنجم
۱۵ سال	دخترانه	مدیریت آموزشی	ششم
۲۵ سال	پسرانه	آموزش ابتدایی	اول
۴ سال	پسرانه	علوم تربیتی	دوم
۱۲ سال	دخترانه	مدیریت آموزشی	سوم
۱ سال	دخترانه	روانشناسی	چهارم
۲۸ سال	پسرانه	آموزش ابتدایی	اول
۱۲ سال	دخترانه	مدیریت آموزشی	دوم

جامعه این پژوهش اساتید و خبرگان و معلمان آموزش و پرورش ناحیه سه شهر کرمانشاه بودند. روش نمونه‌گیری از نوع نمونه‌گیری پژوهش‌های کیفی می‌باشد و با استفاده از روش‌های نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی و شاخص اشباع نظری نسبت به نمونه‌گیری از جامعه پژوهش اقدام شد. به این منظور، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، چند نفر از معلمان خبره مسلط به شیوه‌های نوین تدریس شناسایی و مورد مصاحبه قرار گرفتند و در روش گلوله برفی از افرادی که مورد مصاحبه قرار گرفته بودند، که خواسته شد سایر افرادی را که در وضعیت مشابهی هستند و می‌توانند اطلاعات بیشتری ارائه بدهند، معرفی کنند و از آنها نیز مصاحبه به عمل آمد. این کار تا زمانی که محقق دریافت که اطلاعات دریافتی تکراری می‌باشند و به اطلاعات بیشتری نخواهد رسید ادامه پیدا کرد که اصطلاحاً در پژوهش‌های کیفی به آن شاخص اشباع نظری گفته می‌شود. با توجه به مراحل و فرآیندهای گفته شده در بالا تعداد ۱۲ نفر از

اساتید و معلمان مورد مصاحبه های باز قرار گرفتند. اگرچه از مصاحبه دهم داده های گردآوری شده به اشباع نظری رسیدند اما جهت اطمینان بیشتر مصاحبه ها تا نفر دوازدهم ادامه پیدا کردند.

یافته ها

سؤال اصلی پژوهش این بود راهکارهای ایجاد انگیزش در معلمان جهت استفاده از شیوه‌های نوین آموزش در فضای مجازی کدام است؟ در این بخش اطلاعات جمع آوری شده از مصاحبه ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. مصاحبه شونده‌گان در این پژوهش ۱۲ نفر از معلمان مسلط به شیوه های نوین تدریس فضای مجازی بودند که در دامنه سنی ۲۰ تا ۶۰ سال قرار داشتند. در آنالیز مصاحبه ها، مفاهیم اصلی از دل جملات ابراز شده توسط سوژه ها بیرون کشیده شد و در قالب مفهومی تقلیل یافته بیان شد، در نتیجه ۵۳ مضمون پایه حاصل شد، در مرحله بعد با تامل در مضامین پایه مضامین متشابه و مرتبط شناسایی شد. این مفاهیم بر اساس اشتراکات، تشابهات و همپوشی معنایی در قالب ۱۶ مولفه تحت عنوان مضامین سازمان دهنده ادغام گردید. در نهایت در آخرین مرحله به ۱ مولفه انگیزش تحت عنوان مضمون فراگیر تقلیل یافت. مولفه‌های موثر بر انگیزش شامل (وظیفه‌شناسی، تعهد حرفه‌ای، خودکارآمدی، اثربخشی، اعتمادبه‌نفس، رضایتمندی شغلی، خودمختاری، مسئولیت‌پذیری، ابتکار در تدریس، خلاقیت، تعامل با همکاران، به‌روز نمودن مهارت‌ها، تنوع‌گرایی، پیشرفت شغلی، دلبستگی شغلی و شایستگی حرفه‌ای) می باشند.

جدول ۲- کدگذاری مضامین فراگیر

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
مضامین فراگیر	وظیفه‌شناسی	ارتقای یادگیری فراگیران
		رهبری جریان یادگیری فراگیران
مضامین فراگیر	تعهد حرفه‌ای	ارتقای رفتار تعاملی با فراگیران
		ارتقای دانش و مهارت‌های نوین تدریس مجازی
مضامین فراگیر	خودکارآمدی	تمرکز در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی
		تثبیت یادگیری مادام‌العمر فراگیران
مضامین فراگیر	خودکارآمدی	ارتقای دانش و مهارت رشته تخصصی خویش
		تدریس مؤثر با استفاده از روش‌های تدریس نوین
مضامین فراگیر	اثربخشی	تسلط بر محتوای درسی و نظارت بر پیشرفت تحصیلی
		مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرایند یادگیری
انگیزش	اثربخشی	ارتقای نقش تسهیل‌گری معلم در امر آموزش
		استفاده از تکنولوژی نوین آموزشی در امر تدریس
انگیزش	اثربخشی	استقلال رأی و اهمیت دادن به باورهای خود در استفاده از روش‌های متنوع تدریس
		ارتقای عزت‌نفس معلم در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس

اعتماد به نفس	جستجوی روش‌های مفید و اثرگذار تدریس فضای مجازی
	ارتقای دانش و مهارت شغلی در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس
رضایتمندی شغلی	احساس احترام و ارزش برای وقت معلم و فراگیر در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس
	ارتقای رضایتمندی معلم در فراگیری روش‌های نوین تدریس مجازی
	ارتقای اطمینان به عملکرد مطلوب به استفاده از شیوه‌های نوین تدریس
خودمختاری	ارتقای سطح آزادی عمل در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس
	ارتقای دستیابی به اهداف آموزشی در کمترین زمان برای استفاده از شیوه‌های نوین تدریس
	ارتقای نشاط علمی در کلاس و یادگیری مطلوب فراگیران
مسئولیت‌پذیری	انتخاب مناسب طرح درس نوین متناسب با موضوع تدریس
	امکان استفاده از چند روش تدریس مجازی به‌طور تلفیقی در آموزش محتوای درسی
	توانایی تولید محتوای الکترونیکی و استفاده از آن در فرایند تدریس
	ارتقای سطح سواد علمی فراگیران با ترغیب آنان به استفاده از تسلط بر تولید محتوا
ابتکار در تدریس	استفاده از ابزارهای چندرسانه‌ای جذاب در تولید محتوای الکترونیکی
	تهیه و ضبط تورهای گردشگری مجازی
	تهیه و ضبط فیلم آموزشی
	استفاده از تالار گفتگو، مباحثه در تالار گفتگو، پیام فوری
خلاقیت	استفاده از بازی‌های محاوره‌ای برای ارتقاء سطح کیفی آموزش الکترونیکی
	ترکیب تصاویر و کلمات بر اساس مقاطع تحصیلی
	ترکیب صد، صوت و موزیک با تصاویر برای ایجاد یادگیری مادام‌العمر در فراگیران
	ارتقای زمینه بروز و ظهور استفاده از فناوری نوین تدریس فضای مجازی
	اشتراک‌گذاری نمونه‌های برتر تدریس آنلاین
تعامل با همکاران	
	ارتقای دانش محتوایی معلم با استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی
	ارتقای دانش و مهارت‌های روش تدریس حرفه‌ای (ارتقای صلاحیت مهارتی)
	تحول در فرایند یاددهی - یادگیری با تسلط بر شیوه‌های نوین تدریس
به‌روز نمودن مهارت‌ها	ارتقای کارآمدی و اثربخشی معلم

ارتقای آگاهی و اطلاعات لازم در رابطه با رشته تخصصی و به‌روز نگه‌داشتن آن	
استفاده از استراتژی‌های مناسب تدریس نوین	تنوع‌گرایی
ابتکار در استفاده از شیوه‌های متنوع تدریس	
استفاده از روش تدریس فعال	به اشتراک‌گذاری تجربیات تدریس مجازی با استفاده از ابزارهای تعاملی
استفاده از ابزارهای بازیابی اطلاعات برای به‌روز نمودن دانش تدریس	
شرکت در کارگاه‌ها و وبینارهای آموزش مجازی و ارتقاء سطح مهارتی و علمی	پیشرفت شغلی
تسلط بر نرم‌افزارهای تخصصی شغلی مانند پیام‌رسان شاد	دلبستگی شغلی
ارتقاء انگیزه فرد در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس	
احساس مطرح‌شدن و سرآمد بودن با تسلط بر تدریس فضای مجازی	شایستگی حرفه‌ای
ارتقای شایستگی حرفه‌ای متناسب با نیازهای فراگیران	
ارتقای صلاحیت دانش فضای مجازی در انتخاب روش تدریس	شایستگی حرفه‌ای
ارتقای جایگاه و شأن معلمی با تسلط به علوم نوین فضای مجازی	
ایجاد انگیزه پیشرفت در شغل به‌واسطه ایفای نقش حرفه‌ای	

بحث و نتیجه گیری

از آنجا که آموزش و پرورش زیربنای توسعه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه محسوب می‌شود، در اکثر جوامع، توجه ویژه‌ای به آن می‌شود و سالانه بخش قابل‌ملاحظه‌ای از بودجه‌های هر جامعه صرف فعالیت‌های آموزشی می‌گردد. سرمایه‌های انسانی در دنیای امروز ارزشی گران‌بها تر از ثروت‌های طبیعی و زیرزمینی پیدا کرده‌اند، این از آن روست که انسان‌های دانا و توانا سرمایه‌های حقیقی و واقعی هر کشور را تشکیل می‌دهند. از سوی دیگر شاید هیچ عنصری به‌اندازه معلمان با انگیزه سهم و نقش اساسی در زمینه آموزش و پرورش ندارد یکی از عواملی که می‌تواند سبب افزایش رضایت و خرسندی معلمان در محیط کاری شود، توجه به موضوع انگیزه کاری است که می‌تواند سبب ارتقاء سطح یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان شود. عوامل مؤثر بر انگیزش معلمان همواره مورد توجه محققان قرار گرفته است

چالش مهمی که نظام آموزش و پرورش ایران با آن مواجه شد، بیماری کووید ۱۹ بود، همه‌گیری این بیماری در دنیا باعث شد تا نقاط ضعف معلمان در استفاده از فناوری‌های جدید به‌وضوح مشخص شود. عدم شناخت کافی از فناوری اطلاعات و ارتباطات، عدم آشنایی به شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی کلاف سردرگمی در این بحران ایجاد نمود که درجه اول آسیب آن متوجه معلمان به‌خصوص معلمان مقطع ابتدایی شد. در این راستا برای مدیران مسئولیت جدیدی ایجاد شده که توانمندسازی معلمان را متناسب با شرایط صورت گیرد و متناسب با شرایط استفاده از فضای مجازی افزایش و ارتقاء یابد تا بتوان به مدل تدریس اثربخش در فضای مجازی توجه نمود. در این راستا بر اساس مطالعه

و جمع‌بندی مطالب فوق و همچنین پیشینه‌های داخلی و خارجی در راستای موضوع تحقیق و همچنین مدل‌های یاد شده در بالا می‌توان در رسیدن به نقطه مطلوب که همان مجهز شدن معلمان به فناوری‌های نوین فضای مجازی با ایجاد انگیزش در آنان می‌باشد، اشاره کرد. نیروی انسانی باکیفیت و دانش‌مدار مهم‌ترین مزیت رقابتی سازمان و کمیاب‌ترین منبع در اقتصاد دانش‌محور امروز است. ارائه خدمات آموزشی، خلاقیت و نوآوری در امر آموزش، استفاده فعال و اثربخش از شیوه‌های نوین تدریس مجازی به‌منظور تحقق اهداف استراتژیک سازمان آموزش و پرورش می‌باشد. اهمیت موضوع انگیزش بر کسی پوشیده نیست بر این اساس اعتقاد بر این است که کارکنان در صورت ایجاد شرایط مطلوب قادر خواهند بود که بر کار خود فائق آیند و این عامل مدیران را بر آن می‌دارد تا با شناخت صحیح و عمیق‌تر از نیازهای انگیزشی نیروی کاری به ارضاء تمایلات و خواسته‌های آنان اقدام کنند و اهداف سازمانی را هماهنگ سازند. در دنیای پرقابلیت حاضر سازمان به‌خصوص سازمان‌های آموزشی نیازمند تغییر هستند و باید مدیران و معلمان راه‌های استفاده از مزایای خلاقیت و نوآوری را یافته و بستر مناسب به منصف ظهور رسانند قابلیت‌های انسانی را فراهم نمایند، بنابراین سازمان‌های آموزشی نیازمند منابع فکری، توان ذهنی و ظرفیت بالقوه منابع انسانی است. از این رو توانمندی منابع انسانی آموزش و پرورش ضروری است. توانمندی در سازمان‌های آموزشی از اهمیت بیشتری نسبت به سایر سازمان‌ها برخوردار است، زیرا آموزش و پرورش نهادی فراگیر، پویا و اثرگذار بر رفتارها و هنجارهای آحاد جامعه است. ماهیت فعالیت‌ها و اهداف آن بالا بردن روحیه خلاقیت، شکوفایی و بروز استعدادها، بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی، تخصیص و تعیین راهبر در دستیابی به تعالی توسعه، سعادت و رشد می‌باشد. توجه به معلمان اثربخش که از توانایی و مهارت خود در مدیریت کلاس داری، استفاده از شیوه‌های تدریس فعال و مشارکت متناسب با محتوای دروس و همگام با تکنولوژی به‌روز و ایجاد خلاقیت و نوآوری در امر انتقال دانش علمی و عملی دانش‌آموزان در فضای مجازی استفاده می‌نمایند مهم‌ترین عامل انگیزش در معلمان است. نباید از این نکته غفلت نمود که دلبستگی شغلی در فرایند انگیزش در پایین‌ترین سطح ممکن می‌باشد پس توجه و اهتمام ویژه در جهت ترمیم منزلت شغلی معلمان و توجه به نیازهای مادی در این حرفه می‌تواند این جایگاه را به طور موثر افزایش دهد.

پیشنهاد‌های پژوهش

با توجه به یافته‌های به‌دست‌آمده پیشنهادات زیر به مسئولان آموزش و پرورش، مدیران و معلمان استان کرمانشاه ارائه می‌شود

۱- چون در این تحقیق مشخص شد که از نظر معلمان مدارس ابتدایی ناحیه سه شهرستان کرمانشاه وظیفه‌شناسی در استفاده از شیوه‌های نوین آموزش فضای مجازی یکی از مولفه‌های ایجاد انگیزش در معلمان است، لذا به معلمان پیشنهاد می‌شود با نظم و انضباط کاری، هدف جو و وقت‌شناس بوده و با آشنا شدن بیشتر با شرح وظایف شغلی از دانش حرفه‌ای خود درراه ارتقای یادگیری فراگیران، رهبری جریان یادگیری، ارتقای رفتار تعاملی با استفاده از روش‌های نوین تدریس فضای مجازی بهره‌گیرند.

۲- چون در این تحقیق مشخص شد که از نظر معلمان مؤلفه‌هایی مانند تعهد حرفه‌ای، اثربخشی، خودکارآمدی برانگیزش با استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی تأثیرگذار است در راستای مؤلفه تعهد حرفه‌ای پیشنهاد می‌شود که مدیران در انتخاب معلمان به صلاحیت‌های حرفه‌ای شامل (صلاحیت شناخت، صلاحیت‌های عاطفی، صلاحیت‌های عملکردی و صلاحیت‌های تأثیرگذاری) معلمان مسلط به تدریس فضای مجازی توجه نموده لذا پیشنهاد می‌شود از افراد متعهد و مسلط به تکنولوژی‌های نوین روز در این حرفه استفاده نمایند. در راستای مؤلفه اثربخشی که از دیدگاه معلمان در رتبه نخست مولفه‌های ایجاد انگیزش می‌باشد به معلمان پیشنهاد می‌شود که توانایی و مهارت خود در مدیریت کلاس داری، استفاده از شیوه‌های تدریس فعال و مشارکت متناسب با محتوای دروس و همگام با تکنولوژی به‌روز و ایجاد خلاقیت و نوآوری در امر انتقال دانش علمی و عملی دانش‌آموزان با استفاده از تنوع بخشی به شیوه‌های تدریس نوین مجازی موردتوجه قرار دهند. در راستای خود کارآمدی نیز به معلمان پیشنهاد می‌شود به پرورش استعدادهای

دانش‌آموزان و تقویت اراده و توانایی‌های ذاتی آن‌ها گام بردارند و در مسیر رسیدن به اهداف آموزشی در این مسیر اعتماد به خود داشته باشند، لازمه این امر آشنایی با فنون نوین تدریس فضای مجازی و انتقال مؤثر آن به فراگیران می‌باشد. ۳- چون در این تحقیق مشخص شد که از نظر معلمان مدارس ابتدایی ناحیه سه شهرستان کرمانشاه مؤلفه مسئولیت‌پذیری در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی ارتباط معناداری با انگیزش معلمان دارد. لذا به معلمان پیشنهاد می‌شود که در راستای ایفای نقش خطیر خود در امر تعلیم و تربیت، حس مسئولیت‌پذیری خود در استفاده از تسلط بر محتواهای آموزشی مجازی و انتقال درست آن را افزایش دهند. در این زمینه پیشنهاد می‌شود که آن‌ها ابتدا با اهداف آموزش و پرورش و وظایف خود آشنا شوند و سپس آن‌ها را الوات بندی و مدیریت نموده با استفاده از فن آوری‌های نوین مجازی منطبق نمایند و در مسیر اجرای وظایف نظم، تعهد و واقع‌بینی را در نظر داشته باشند.

۴- چون در این تحقیق مشخص شد از نظر معلمان ابتدایی ناحیه سه شهرستان کرمانشاه اعتماد به نفس، رضایتمندی شغلی و خودمختاری در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی از عوامل مؤثر در انگیزش می‌باشد، در راستای مؤلفه اعتماد به نفس پیشنهاد می‌شود که استقلال رأی معلم و اهمیت دادن به باورهای خود در استفاده از روش‌های متنوع تدریس فضای مجازی همچنین عزت نفس معلم در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی و جستجوی روش‌های مفید و اثرگذار تدریس فضای مجازی در دستور کار معلم قرار گیرد. برای مؤلفه رضایتمندی شغلی معلمان پیشنهاد می‌شود ارتقای دانش و مهارت شغلی معلمان در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس، احساس احترام و ارزش برای وقت معلم و فراگیر در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی، ارتقای رضایتمندی معلم در فراگیری روش‌های نوین تدریس مجازی مورد توجه برنامه ریزان آموزشی قرار گیرد. در مؤلفه خودمختاری پیشنهاد می‌شود عمل معلم در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی افزایش یافته، دستیابی معلم به اهداف آموزشی در کمترین زمان برای استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی لحاظ شده، همچنین نشاط علمی در کلاس و یادگیری مطلوب فراگیران مورد نظر قرار گیرد.

۵- چون در این تحقیق مشخص شد از نظر معلمان ابتدایی ناحیه سه شهرستان کرمانشاه ابتکار در تدریس شیوه‌های نوین فضای مجازی، و خلاقیت در استفاده از شیوه‌های نوین فضای مجازی مؤثر در انگیزش معلمان می‌باشد، لذا پیشنهاد می‌شود معلمان در راستای ابتکار در تدریس با افزایش سطح سواد علمی فراگیر و تشویق آنان به استفاده از تسلط بر تولید محتوا و استفاده از ابزارهای چند رسانه‌ای جذاب در تولید محتوای الکترونیکی فراگیر را به سمت وسوی روش‌های نوین فضای مجازی هدایت نمایند. در راستای مؤلفه خلاقیت در استفاده از روش‌های نوین فضای مجازی که در پایین‌ترین مؤلفه‌ها از نظر معلمان بود، پیشنهاد می‌شود با استفاده از تولید محتواهای جذاب شامل ترکیب صوت و تصویر، استفاده از بازی‌های محاوره‌ای، تورهای گردشگری و تهیه فیلم‌های آموزشی شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی باعث ایجاد یادگیری مادام‌العمر در فراگیران شوند.

۶- چون در این تحقیق مشخص شد تعامل و ارتباط و همکاری با سایر معلمان در استفاده از شیوه‌های نوین فضای مجازی از عوامل انگیزش معلمان است، لذا پیشنهاد می‌شود با به اشتراک‌گذاری تجربیات استفاده از روش‌های تدریس مجازی متنوع در جلسات شورای معلمان بستر ایجاد تعامل سازنده و مطلوب و تبادل نظر و تبادل تجربیات در زمینه‌های مختلف استفاده از فناوری‌های نوین فضای مجازی را فراهم نمایند.

۷- در این تحقیق همچنین مشخص شد به‌روز نمودن مهارت‌ها، تنوع‌گرایی و پیشرفت شغلی در استفاده از شیوه‌های نوین آموزش فضای مجازی از دیدگاه معلمان ناحیه سه شهرستان کرمانشاه از مؤلفه‌های مؤثر در انگیزش می‌باشد لذا در مورد مؤلفه به‌روز نمودن مهارت معلمان در استفاده از شیوه‌های نوین فضای مجازی پیشنهاد می‌شود با ارتقای صلاحیت مهارتی معلم، تسلط بر شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی و همچنین ارتقای اطلاعات مرتبط با زمینه تدریس با استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی و تولید محتوای مرتبط بستر لازم جهت استفاده از پتانسیل بالای معلمان فراهم شود. همچنین در راستای مؤلفه تنوع‌گرایی در استفاده از روش‌های نوین تدریس فضای مجازی پیشنهاد می‌شود

با استفاده از روش‌های نوین تدریس فضای مجازی و ابتکار در به کار بردن هر شیوه مناسب با محتوای دروس، استراتژی مناسب تدریس تدوین شود. در راستای مؤلفه پیشرفت شغلی در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی پیشنهاد می‌شود معلمان بآشنایی و شرکت در کارگاه‌ها و وبینارهای آموزشی سطح مهارت‌های علمی خود را در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی ارتقاء دهند.

۸- در نهایت دو مؤلفه دلبستگی شغلی و شایستگی حرفه‌ای در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس مجازی دخیل در انگیزش معلمان هستند در پاسخ‌های ارائه شده توسط معلمان مؤلفه دلبستگی شغلی در استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی در پایین‌ترین رده جدول قرار دارد در این راستا پیشنهاد می‌شود مدیران، معلمان را بر اساس مؤلفه‌هایی مانند احساس مطرح بودن و تسلط بر نرم‌افزارهای حرفه‌ای تدریس استفاده از شیوه‌های نوین تدریس فضای مجازی، همچنین عواملی (از قبیل میزان تحصیلات، هماهنگی رشته تحصیلی با زمینه تدریس، میزان تجربه، شرایط سنی، اخلاقی، میزان صبر و حوصله، نحوه تعامل و مهارت‌های ارتباطی و شخصیتی و مهم‌تر از همه مسلط بودن به شیوه‌های نوین تدریس مجازی) آن‌ها مورد توجه ویژه قرار داده و معلمانی را انتخاب نمایند که از هر جهت دارای شایستگی باشند.

منابع

ترابی گلسفیدی، رقیه (۱۴۰۰). بررسی تأثیر انگیزش بر پیشرفت حرفه‌ای معلمان (مطالعه موردی: معلمان متوسطه اول ناحیه یک رشت)، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته مدیریت آموزشی، دانشگاه قدیر لنگرود.

خلیق قره تپه، شهربانو (۱۳۹۹). رابطه صلاحیت‌های حرفه‌ای، خود کارآمدی تدریس و انگیزش شغلی با کیفیت تدریس معلمان، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل.

روحانی، زهرا (۱۴۰۰). بررسی رابطه انگیزش شغلی با تعهد سازمانی و از خود بیگانگی شغلی با نقش میانجی جنسیت معلمان ابتدایی شهرستان ارومیه، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته علوم تربیتی، گرایش برنامه‌ریزی درسی، موسسه آموزش عالی میعاد واحد مهاباد.

ضرغامی فر، رحیمه (۱۳۹۸). انگیزش شغلی بر اساس مدل هاگمن - اولدهام و رابطه آن با صلاحیت‌های حرفه‌ای و عملکرد شغلی معلمان دوره ابتدایی شهر هیرمند، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته علوم تربیتی، گرایش برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه بیرجند.

طغرلی، مریم (۱۳۹۹). بررسی تأثیر دوره‌های ضمن خدمت بر روش تدریس معلمان ریاضی دوره متوسطه شهرستان سیرجان در سال تحصیلی ۹۸/۹۹، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته آموزش ریاضی، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

گلزاری مقدم، نجمه؛ مهدی نژاد، ولی؛ نیک منش، زهرا (۱۴۰۰). مقایسه تأثیر الگوی آموزشی - انگیزشی کار بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان پایه اول متوسطه، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۱۴(۲)، ۱۴۳-۱۵۳.

میرزایی، محمد (۱۴۰۰). رابطه بین هوش هیجانی، تعارض کار - خانواده و انگیزش شغلی با زندگی کاری معلمان دوره ابتدایی آموزش و پرورش شهرستان گلپور سال تحصیلی ۱۳۹۹/۱۴۰۰، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته روانشناسی، گرایش تربیتی، دانشگاه پیام نور مرکز تبریز.

هاشمی، هاجر السادات(۱۳۹۹). طراحی مدل برای بررسی شایسته‌سالاری مدیران برانگیزش معلمان ابتدایی اداره آموزش و پرورش شهرستان پاسارگاد، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته علوم تربیتی، گرایش مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان.

Arian , Mahdieh , Saleimavi, Mahsen, Oghazian, Mohammad Bagher (2018) . Job Satisfaction and the factors affecting satisfaction in nurse educators : A systematic review , Journal of professional Nursing , Volume 34, Issue 5, September–October 2018, Pages 389-399.

Bal- Tastan , S . Mousavi - Davoudi , S. M. Masalimova , A . R. Bersanov , A. S. Kurbanov , R. A. Boiarchuk , A. V . Pavlushin , A.A. (2018) . The impacts of teachers efficacy and motivation on students academic achievement in science education among secondary and high school students . Eurasia J .Math , Sci Tech .Ed , 14(6) : 2353 - 2266.

Brant von Goble, Jilin International Studies University, Jilin, P. R. of China ,2022 . Distance Learning: Mindset, Motivation, And Adaptation In The Covid Era, European Journal of Open Education and E-learning Studies.

Braun, V., Clarke, V., & Terry, G. (2021). Thematic Analysis: A Practical Guide. SAGE Publications Ltd.

Dian Dian , (Department of Islamic Educational Management, Sunan University of Sunan Gunong Jati, Bandung, West Java) Indonesia , (Department of Islamic Educational Management, Sinan Gunong Jati University of Islam, Bandung, West Java) Indonesia , Nandan Najiat Al-Huda (Department of Islamic Educational Management, Sinan Gunong Jati University of Islam, Bandung, West Java) Indonesia (2022) .

Determining the effect of principal motivation on the performance of teachers of Mataati Bandung Islamic integrated primary school.

Goller, M., Ursin, J., Vähäsantanen, K., Festner, D., & Harteis, C. (2019). Finnish and German student teachers' motivations for choosing teaching as a career : The first application of the FIT-Choice scale in Finland. *Teaching and Teacher Education*, 85, 235-248.

Hasanah; Muhammad Ardi; Lu`mu; Muhammad Nasir Malik, 2022 , Makassar state university , Indonesia , Teacher Competency Anaiysis in Applying Technological , Pedagogical and Content Knowledge (TPACK) on Productive Learning Vocational High School (VHS), International Journal of Social Science Resarch and Review Isha DeCoito and Mohammed Estaiteyeh, Online teaching during the COVID-19 pandemic: exploring science/STEM teachers' curriculum and assessment practices

in Canada , (2022), DeCoito and Estaiteyeh Disciplinary and Interdisciplinary Science Education Resear.

Juhji Juhji, Ilzamudin Ma'mur, Enung Nugraha, Naf'an Tarihoran, and Encep Syarifudin Universitas Islam Negeri Sultan Maulana Hasanuddin Banten, Indonesia,2022, Madrasah Teacher Job Satisfaction, How Does It Relate to Work Motivation? A Meta-Analysis, International Journal of Education, Teaching, and Social Science.

Katia Brunetti, (2020). Motivation: the essential characteristic of a leader teacher Bronte English / Spanish, July 31,2020.

Lutfi Ashar Mauludin, a Students' Perceptions of the Most and the Least Motivating Teaching Strategies in ESP Classes, a Universitas Airlangga, Indonesia . Iranian Journal of Language Teaching Research 9(1), (Jan., 2021) 139-157 . Students' Perceptions of the Most and the Least.

Nur Emilia Andriyani, Deka Setiawan, Erik Aditia Ismaya, Elementary School Students' Learning Motivation in Gemiring Lor Village during Online Learning , Eduasis journal:jurnalPendidKanDasar. Vol.3No.1April' 2021 ' pp. 1-10.

Nurul Hasanah, Muhazir, Sari Wardani Simarmata, Azizah Batubara, Risma Dina ,2021 Effect Of Interpersonal Communication Skills Of Teachers In Teaching Teacher Motivation During The Pandemic Covid- 19 , Stkip Cultivation Binjai, Indones, JRSSEM 2021, Vol. 01, No. 6, 603– 609 E-ISSN: 2807 - 6311, P-ISSN: 2807- 6494.

Sadia Batool , Muhammad Shahnawaz , Shomaila Habib , 2021 , Relationship of the Herzberg's Dual Factor Theory with Job Satisfaction and Motivation of Science Teachers, Journal of Science Education, Volume: III, Issue II, 2021,41–60

Shukurova Zilola Fazlidinovna, Rahmonova Gulhayo Khalilovna ,(2022). Motivational Methods Of Increasing Learning English For Esp Students, Tashkent University of Information Technologies named after Muhammad al-Khwarizmi ,International Journal Of World Languages , International Journal of World Languages Volume 2 , No . 1 Ganuary 2022.

Investigating ways to motivate primary teachers to use new teaching methods in virtual space

Abstract

This study was conducted with the aim of investigating ways to motivate primary teachers to use new teaching methods in the virtual space of education in the three districts of Kermanshah. This research was done using qualitative research method. In this research, 12 teachers and professors and experts who are proficient in modern teaching methods of the third education district of Kermanshah city have been used. In order to identify the effective strategies for creating teachers' motivation, the theme analysis method was used. Using purposeful and snowball sampling and theoretical saturation index, sampling was done from the research community. For this purpose, several experts, professors and teachers were identified and interviewed using the targeted sampling method. In order to ensure the validity of the tool in the research, the valuable opinions of professors familiar with this field and academic experts who were experts and informed in this field were used. Also, the method proposed by Lincoln and Cuba was used to evaluate the reliability, and the method of permanent and continuous engagement was used to ensure the validity and acceptability of the data. . 16 components including (professionalism, professional commitment, self-efficacy, effectiveness, self-confidence, job satisfaction, autonomy, responsibility, initiative in teaching, creativity, interaction with colleagues, updating skills, diversity, career development, job commitment and professional competence) to motivate effective teachers They were.

Keywords: motivation, new teaching methods, virtual space.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی